

Tekst 1 Dierenliefhebbers moeten eigenlijk geen huisdier nemen

(1) Bij ons in de buurt woonde een oude alcoholist. In het voorbijgaan stopte hij weleens, keek me verwachtingsvol aan, zei iets als “juu” en sjokte na een verontschuldigende grimas verder. In zijn kielzog bevond zich stevast een verkreukeld hondje, van het type dat nooit jong was geweest, met uitpuilende, troebele oogjes. Ze waren samen alleen op de wereld.

(2) Huisdieren zijn er om het lot van hun baas te verlichten. Daarmee kunnen ze pech of geluk hebben. Dat blijkt eens te meer nu veel mensen de coronaverveling¹⁾ proberen te verdrijven door een hond of kat aan te schaffen. De dieren kunnen afkomstig zijn uit Oost-Europese fokfabrieken of uit dubieuze adoptiehandel. Maar ook als ze eenmaal veilig hier zijn, is de ellende niet voorbij. Want wat gebeurt er met al die dieren als de eigenaren niet langer thuiswerken, maar weer naar kantoor moeten? De asielen komen vast vol te zitten. En zelfs als ze mogen blijven, is dat geen garantie voor een aangenaam bestaan. Een groot deel van de tijd zullen ze weinig anders te doen hebben dan wachten tot hun baas thuiskomt en iets met ze onderneemt.

(3) Als je huisdieren vergelijkt met dieren in de bio-industrie, het circus of de dierentuin lijken ze beter af. Ze zitten niet in ellendige hokken, worden niet op een afschuwelijke manier geslacht, lijden geen pijn en hoeven niet op te treden. Ze mogen bij het vrouwtje in bed slapen,

krijgen medicijnen tegen iedere kwaal, eten peperduur voer, hebben eigen speelgoed, een eigen politieke partij en kunnen – als ze gestoord raken – in therapie. Overal waken deskundigen over hun welzijn.

(4) Maar hoe je het ook wendt of keert: huisdieren zijn gevangenen. Zelfs als ze intens worden liefgehad, blijft de verhouding vergelijkbaar met die van een sultan tot zijn favoriete slavin. Een tedere dictatuur. Welk mens zou voor zo’n lot kiezen? Toch worden intelligente, gevoelige wezens gedwongen tot levenslange verveling. Wellicht lijden ze er minder onder doordat ze door generaties opsluiting en fokkerij zijn afgestompt. Op straat wandelen anatomische drama’s die voor honden doorgaan: met platte neuzen, scheve pootjes, te krappe schedels en vachten die ze zelf niet kunnen schoonhouden. Het is bijna onvoorstelbaar dat ze afstammen van veel intelligentere voorouders, laat staan van wolven.

(5) In het boek *De ontdekking van Frankrijk* beschrijft Graham Robb honden zoals ze bedoeld zijn. Deze negentiende-eeuwse dieren waren zo slim dat ze zelfs meehielpen bij criminele activiteiten. Helemaal zelfstandig smokkelden hondenbendes ’s nachts illegale waar de grens over, ondertussen controleurs ontwijkend door zich in greppels te verschuilen of hun route te verleggen. Honden die werden gepakt, kregen de kogel – zo

85 gevaarlijk was het werk. Maar als
ze slaagden, wachtte hun een
portie lekker eten. De huidige
honden zijn veel te dom voor dit
soort streken en hebben ook geen
90 ruimte de intelligentie die hun nog
rest werkelijk te gebruiken.
(6) Als kattenverslaafde vraag ik me
regelmatig af waarom ik niet zonder
huisdier kan. Omdat het tenminste
95 een overzichtelijke verhouding is?
Een laatste contact met de natuur?
Als ik de kat vruchteloos naar een

duif zie mekkeren – hij is een jager
van niets – vrees ik dat hij vaag
100 snapt hoe doelloos zijn bestaan is.
Eigenlijk zou het van dierenliefde
getuigen geen hond, kat, vogel of
konijn meer te nemen.
(7) Of de oude alcoholist ook naar
105 dit inzicht heeft gehandeld, valt te
betwijfelen, maar opeens zag ik
hem en zijn scharminkel nergens
meer wandelen. Hopelijk heeft de
hond zijn baasje nog even over-
110 leefd.

Mirjam Janssen, de Volkskrant, 10 mei 2021

Mirjam Janssen is historicus en journalist.

noot 1 Deze tekst is geschreven tijdens de coronapandemie, toen mensen bovengemiddeld vaak thuisbleven en thuiswerkten om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.

Tekstfragment 1

(1) Femke Pasquino-de Harde heeft een website die huisdieren en (nieuwe) baasjes met elkaar matcht. Ze leest de redenen voor waarom mensen hun in coronatijd aangeschafte hond of kat weer bij haar op de site zetten: “Huisdiereigenaren moeten weer naar kantoor. De honden en katten die zijn aangeschaft, zitten eenzaam thuis”.

(2) Een veelgehoorde reden waarom eigenaren afstand doen van hun viervoeter, is vanwege gedragsproblemen van de hond. “Puppy’s moeten in het eerste half jaar gesocialiseerd worden. Dit doe je vaak bij een hondenschool, maar die waren in coronatijd dicht.”

(3) Verschillende dierenwelzijnsorganisaties zien echter geen teruggave van de coronapuppy’s en honden. Toch is er wel degelijk iets aan de hand met de aangeschafte coronagezelschapsdieren, zegt Josephine Woltman Elpers, lector dierenwelzijn bij Hogeschool Van Hall Larenstein. “Veel mensen die in corona een dier hebben aangeschaft, hebben niet de juiste informatie over de verzorging of het gedrag van het dier gekregen. Bij bijvoorbeeld konijnen gaat het vaak mis. Ze lijken een hoog knuffelgehalte te hebben, maar een konijn vindt het helemaal niet leuk om opgepakt en geknuffeld te worden. Het konijn voldoet dan niet aan de verwachting van de eigenaar en wordt na een tijdje weer afgestoten.”

RTL Nieuws, 14 juni 2022

Tekstfragment 2

(1) De Stichting DierenLot vertegenwoordigt driehonderd kleine en grote dierenorganisaties door het hele land, waaronder veel asielen. “Er lijken zich inderdaad niet veel mensen met honden en volwassen katten te melden”, bevestigt woordvoerder Jane van den Berg. Zij bemerkt wel een toename van het aantal teruggebrachte knaagdieren, konijnen en kittens.

(2) De toename van ‘coronadieren’ lijkt volgens Stichting DierenLot de toestroom van kittens te verklaren. “Ongecastreerde katers gaan zich al vrij jong vermenigvuldigen. Nieuwe eigenaars zitten vaak niet te wachten op een nest vol kittens en willen daar dan vanaf.”

(3) De Dierenbescherming merkt wel op dat er elk jaar rond de zomer een piek in het aantal gedumpte kittens wordt waargenomen. “Wij durven deze trend niet per se aan corona toe te schrijven”, zegt woordvoerder Nagtegaal.

Robbert Blokland, www.nu.nl, 4 oktober 2021

Deel 1

Tekst 1 Dierenliefhebbers moeten eigenlijk geen huisdier nemen

“Huisdieren zijn er om het lot van hun baas te verlichten.” (regels 12-13)

1p 1 Welk bewijs voor deze uitspraak wordt in alinea 2 gegeven?

In alinea 2 klinken enkele verwijten door richting huisdierbezitters.

1p 2 Welk verwijt klinkt **niet** door in alinea 2?

Huisdierbezitters

- A gaan vooral uit van hun eigen belang en niet dat van hun huisdier.
- B houden te weinig rekening met de lange termijn als ze een huisdier nemen.
- C laten het welzijn van hun huisdier afhangen van geluk of pech.
- D zijn onvoldoende kritisch op de herkomst van hun huisdier.

Volgens alinea 4 kan de verhouding tussen baasje en huisdier worden omschreven als een “tedere dictatuur” (regel 56).

2p 3 Leg uit wat hier met “tedere dictatuur” wordt bedoeld.
Neem de nummers uit onderstaande zin over en zet je antwoord daarachter.

Huisdieren worden weliswaar ...(1)..., maar zijn toch ...(2)... .

“Op straat wandelen anatomische drama’s die voor honden doorgaan” (regels 63-65)

1p 4 Wat wordt hier bedoeld met “anatomische drama’s”?
Geef geen voorbeelden. Baseer je antwoord op alinea 4.

1p 5 Welke van onderstaande zinnen geeft de inhoudelijke tegenstelling tussen alinea 3 en 4 het best weer?

- A We geloven graag dat huisdieren het veel beter hebben dan dieren in gevangenschap, maar dat is niet terecht.
- B We kunnen soms jaloers worden op het leven van huisdieren, maar geen mens zou werkelijk een huisdier willen zijn.
- C We vinden dat we goed voor onze huisdieren zorgen, maar we zien het achterliggende dierenleed over het hoofd.
- D We zien huisdieren graag als ontwikkelde dieren, maar in feite zijn ze steeds verder achteruitgegaan.

Hieronder staan drie citaten uit alinea 4 waarin een kritische lezer een drogreden kan herkennen:

- 1 “blijft de verhouding vergelijkbaar met die van een sultan tot zijn favoriete slavin” (regels 53-55)
- 2 “Welk mens zou voor zo’n lot kiezen?” (regels 56-57)
- 3 “Toch worden intelligente, gevoelige wezens gedwongen tot levenslange verveling.” (regels 57-60)

- 2p **6** Geef per citaat aan van welke van de onderstaande drogredenen er sprake is.
Noteer de nummers van de citaten en schrijf je antwoord daarachter.
Let op: er blijven twee drogredenen over.
- bespelen van het publiek
 - cirkelredenering
 - onjuist beroep op autoriteit
 - overdrijven van de voor- en nadelen
 - verkeerde vergelijking

“De huidige honden zijn veel te dom voor dit soort streken en hebben ook geen ruimte de intelligentie die hun nog rest werkelijk te gebruiken.”
(regels 87-91)

Alinea 4 noemt hiervoor twee mogelijke oorzaken.

- 1p **7** Citeer uit alinea 4 een woordgroep van maximaal vijf woorden waarin beide mogelijke oorzaken worden genoemd.

“Eigenlijk zou het van dierenliefde getuigen geen hond, kat, vogel of konijn meer te nemen.” (regels 101-103)

In alinea 4 tot en met 6 wordt bij dit standpunt een argumentatie gegeven.

- 1p **8** Welke van onderstaande zinnen vat deze argumentatie het best samen?
Het houden van huisdieren
- A** betekent dat de mens zichzelf boven het dier plaatst, terwijl dieren net zo goed intelligente en gevoelige wezens zijn.
 - B** gaat gepaard met dwang en machtsmisbruik, waardoor de dieren fysiek en mentaal steeds verder achteruitgaan.
 - C** is bezwaarlijk vanwege de gevangenschap en verveling, en strookt niet met hoe dieren eigenlijk bedoeld zijn.
 - D** is voor zowel mens als dier uiteindelijk doelloos, en moreel verwerpelijk vanwege de afgestompte en misvormde dieren die zo ontstaan.

Stel, je krijgt van je docent de opdracht om een werkstuk te maken over de voor- en nadelen van huisdierbezit. Tekst 1 gebruik je om op zoek te gaan naar voordelen voor de huisdierbezitter en nadelen voor het huisdier.

- 3p 9 Wat zijn voordelen van huisdierbezit voor het baasje en nadelen van huisdierbezit voor het huisdier?

Neem uit onderstaande tabel de nummers over en zet je antwoord daarachter. Baseer je antwoord op alinea 2 en alinea 6 van tekst 1. Twee antwoorden zijn al gegeven

voordelen huisdierbezit voor het baasje	nadelen huisdierbezit voor het huisdier
(1) Huisdieren kunnen het lot van hun baas verlichten.	(4) De dieren kunnen een dubieuze herkomst hebben.
(2)	(5)
(3)	(6)

Je bent benieuwd of de voorspellingen uit alinea 2 van tekst 1 zijn uitgekomen. Daarom lees je twee artikelen die zijn verschenen na afloop van de coronapandemie. Delen van deze artikelen staan in tekstfragment 1 en 2.

- 1p 10 Welke voorspelling uit alinea 2 van tekst 1 is volgens tekstfragment 1 uitgekomen voor honden en katten?

- 2p 11 In hoeverre is de voorspelling over asielen uit alinea 2 van tekst 1 uitgekomen volgens tekstfragment 2?

De voorspelling uit alinea 2 is

- A helemaal niet uitgekomen, omdat er niet veel mensen zijn die hun in coronatijd aangeschafte volwassen honden en katten naar het asiel kwamen brengen en corona geen invloed heeft gehad op de toestroom van knaagdieren, konijnen en kittens.
- B inderdaad uitgekomen, omdat er veel knaagdieren, konijnen en kittens bij de asielen zijn binnengebracht en deze toestroom duidelijk te verklaren is door de toename van coronadieren.
- C meer niet dan wel uitgekomen, omdat er weinig volwassen honden en katten naar het asiel werden gebracht en het onzeker is of corona een rol heeft gespeeld in de toestroom van teruggebrachte knaagdieren, konijnen en kittens.
- D meer wel dan niet uitgekomen, omdat er weinig grote dieren als honden naar het asiel werden gebracht, maar wel veel kleine dieren zoals knaagdieren, konijnen en kittens, en deze toename duidelijk te verklaren is door corona.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.